

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 28. De vita & morte Didaci Rançonierii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

CAPUT
XXVII.
Itatinenses
Socii variè
affliguntur.

*Ab Assump-
tionis civi-
bus.*

*Favet Socie-
tati Senatus.*

*Calumnia
explosa.*

*Metu Neo-
phyti disper-
guntur.*

Pestis.

CAPUT
XXVIII.
De vitâ &
morte Di-
daci Ra-
çonierii.

*Raçonierii
patria.*

Navigatio.

Studia.

Excursionis.

IN Itatinensi regione pergebant elaborare iidem, qui oppida fundaverant, Didacus Raçonierius, Justus Vanfurkius, & Nicolaus Enartius, subsidia Sociorum sine fine ab Provinciali postulant, ut coloniarum numerum, reductis vicinis nationibus, auferent. Sed frustra erant eorum vota, quia supplementum ex Europa nuperrimè advectum Collegia & fundata alibi oppida exhauserant. Igitur quod candidatos constructis jam coloniis aggregarent. Quorum progressibus non parum obstitabant Assumptionis urbis Magistratus civilis & ecclesiasticus, adunatis consiliiis contententes, ad cives derivare Neophytorum servitia. Et quoniam non ignorabant Societatem ejusmodi postulationibus ex Regis Catholici indulto refragaturam, id excogitavere, ut inductis externis Sacerdotibus, Socios inde abducerent: & jam parochos elegerant, indubiè in ea oppida inducendos, nisi Senatus Regius Chuquisacensis, admittente Francisco Diastanio, intercessisset: severo edicto mandans, ne Societatis labores intempestivis vexationibus contra Regis voluntatem interturbarent. Quo in negotio illud singulare evenit: nam cum viri primarii usi fuissent falsis testibus ad calumniam fingendam contra Apostolicos viros, & instrumenta intentatæ calumniæ in Peruviam ad Senatum Chuquisacensem misissent, unus ex his primoribus, conscientia urgente, secreto libello ad eundem Senatum misso, se retractavit, affirmans, potentis viri autoritate eò se deductum fuisse, ut litteris ab Lycophantis contra Societatem confictis syngrapham adderet. Quâ reclamacione cognita, Senatus calumnias, non sine authorum dehonestamento, explosit, Societatisque jus factum tectum conservavit. Non potuit tamen vitari damnum ex pravis malevolorum consiliis enatum, quorum fama ubi ad Itatinenses Neophytos pervenit, multi ad Ethnicos servitiorum metu transiere; ipsis Pataguis terrorem augmentibus, falsoque rumorem spargentibus, visas esse numerosas cymbas cum armatis cohortibus & catenarum nexibus ad Neophytos subjugandos, & in captivitatem abigendos. His calamitatibus accessit pestis, æquè Ethnicorum ac Neophytorum pagis infesta, quos dum per paludes, sylvas, antra, & scabrosa loca, Socii indagant, multis mortalibus Exhomologesi, & Baptismo expiatis, gloriosam fanè laborum messem retulere.

MITIGATO pestis furore, Didacus Raçonierius & Nicolaus Enartius agrotare cœperunt, ignota de causa: quamquam suspicio fuit utriusque ab nescio quo Barbaro lentum venenum fuisse infusum. Primus sublatus est Didacus Raçonierius, Itatinensis missionis præfectus fundatorque, qui in Flandrobeltica anno sæculari nobili Centurione Burgundo natus, postquam Trajecti ad Mosam adolescentiam honestis artibus excultam piè transegerat, undevigesimo ætatis anno Societatem Jesu Mechliniæ inivit, tantâ genitoris offensione, ut deinceps ab aspectu filii abstinere statuerit. Posito tyrocinio, philosophicis scientiis imbutus, per aliquot annos litteras humaniores non sine laude docuit, donec in Indiam cum Gaspare Sobrino navigaret. In navigatione, adhuc linguæ Hispanicæ imperitus, ad vectores & nautas utiliter admodum singulis propè diebus doctrinam Christianam explicavit; adeò nullius offensione, ut omnes magis æstimarent malè tertiata ejus verba, quàm aliorum culti idiomatis modulos. Cordubæ Tucumanorum, impatiens quadriennalis Theologiæ curriculi, summis precibus ab Majoribus postulavit, ut decurrato studiorum spatio, quamprimum se ad Indorum curam amandarent: quod ut impetraret, ad controversas totius Scholasticæ Theologiæ sententias problematicè defendendas, ante præfinitum tempus, se obtulit, præstititque tantâ ingenii æstimatione, quantam ferè nullus ante eum hætenus in Cordubensi Academia consequutus fuerat. In Guairaniam missus, Neophytos Catechumenosque omni ope juvit. Gualachos, vagabundos homines, trimestri integro, nullo commeatu instructus, inedia panè confectus, sub dio & humi cubans, inter quotidiana mortis pericula, per paludosa & sylvestria loca, nudis pedibus sequutus, nihil omisit, quod profuturum existimaret ad perversam gentem Christo lucrandam. Villaricanos aliquos, Indorum libertati insidiantes, magno animo compescuit. In transmigracione

Guairaniam

Guairaniæ multa cum Sociis passus, grande de se specimen dedit. Itatinensi expeditioni præpositus primo anno quatuor oppidorum fundamenta jecit: quorum tribus in origine ab Mamalucis destructis, non despondens animo, dispersam gentem, ædificatis aliis oppidis, tum per se, tum per Socios, iterum reduxit. Ter intentatam à Barbaris necem cœlesti ope evasit. Pro defendendis Neophytis suis, Mamalucorum sclopetis nudatum pectus multoties obtulit. Sæpè biduum sine cibo transiegit. Nunquam culcitram, nunquam cupediis, sæpè cilicinâ veste, plerumque corio indurato pro lecto, proque omni cibo sylvestribus radicibus utebatur. Ultra Itatinensem provinciam excurrere destinans, Guanianarum idioma utcumque didicit. In diurnâ expeditione, fame grassante, tostis locustis se sustentavit. Si quandoque numerus conversorum ad fidem suis votis non respondebat, hac se cogitatione consolabatur, quod Angeli custodes unius animulæ curam per multos annos lubenter suscipiant; hinc fiebat, ut æquè paucorum ac multorum salutem, datâ occasione, se totum impenderet. Singulorum Apostolorum & Evangelistarum festos dies præveniebat octiduo jejunio, ad impetrandum spiritum Apostolicum. Præter stas preces, cum Deo magnam noctis partem familiarissimè colloquebatur. Sacrificans, aut aliter Deum orans, sæpè suavissimis lacrymis perfundebatur. Nunquam negotium inconsulto Deo occurrabat. In rebus magni momenti, regulis electionis ab Divo Ignatio traditis utebatur. Singularissimo in Christi humanitatem amore ferebatur, in cujus animæ venerationem ex concepto voto decies sexties externæ aut internæ caritatis actus quotidie renovabat. In memoriam Sacratissimi Corporis Christi sexties etiam decies voluntariâ penâ se multabat. At verò ut fructuosè Reginam Cœlorum coleret, voto se adstrinxerat pari numero interiùs, aut exteriùs, humilis animi parvitatem profitendi. Singulas vitæ humanæ actiones ejaculatoriâ præce ad Deum dirigebat. Religionis vota observavit rigidissimè. Aliis præpositus autoritate utebatur, ad deligenda pro se domûs deteriora. Semel ab uno è subditis coram laudatus, ita excaudit, ut abs se hominem facessere, & extra cubiculum suum abire, jussisset. Tam sibi rigidus, quàm aliis blandus erat, præsertim Indis, quos ut amantissima mater omni opè sublevabat. In ægritudine enixè postulabat à Domino, ut intenderet morbi dolores, ad compensandam intensiorem mali lenitudinem: identidemque usurpabat has voces. *Quid hoc, quòdcumque est, quod patior, si conferatur cum Martyrum tormentis? auge dolores, ô Deus, & si tua sit voluntas, aterni sint hi dolores mei.* Moriens ab corpore suo veniam petiit, quod id inclementer nimis tractasset. Inter hos pietatis affectus in humili Indorum pago, ad quem diverterat, animam placidissimè exhalavit. Cadaver in sacello ramali, vix trium personarum capace, magno Barbarorum lætu sepultum est. Nostrum Raçonierium supra communem modum luxit universâ Provinciam, testata in eo amissum hominem Indis utilissimum, Apostolicarumque virtutum verè prototypum. Franciscus Valquius Provincialis, auditâ ejus morte, asseruit Didaco Raçonierio, si diutiùs vixisset, non tantùm potuisse totius Provinciam, sed etiam universæ Societatis regimen tutò committere: cum non parvâ Flandro-belgicæ laude tales viros abs se ex instituti nostri rationibus amandantis, & augendæ gloriæ divinæ conversionique Barbarorum generosè pietique consecrantis. Elato Raçonierio, Justus Vansurkius cum Nicolao Enartio ex gravi morbo utcumque convalescente, collato consilio, ad Paraquatix metropolim centum leucarum itinere properavit, subsidia Sociorum & rerum ad continuandam expeditionem idonearum ab Collegii Rectore postulaturus. Frustra tamen: nam pestis per urbem & suburbana loca serpens, pauculos Collegii Socios occupatissimos habebat. Ad Itatinenses suos redeunti nuncium in itinere allatum est, de morte Nicolai Enartii, & Mamalucorum adventu, quarum rerum (quoniam ad initium sequentis anni spectant) dilatâ narratione, aliò tantisper me confero, novis calamitatibus narrandis lugubrem stylum accommodaturus.

ANNO jam adulto, Antonius Ruisius Guairaniæ diurnâ præfecturâ & magnis virtutibus clarus, pro Petro Romero Sociorum in Paranensi, Urvaicensi

R 1 2

& Tapensi

Itatinensem
Præfecturâ.

Generositas.

India.

Exercitiâ
pietatis.Paupertatis
amor.

Patientiâ.

Mors.

Dicit.

Flandrobel-
gica Provin-
cia laus.CAPUT
XXIX.
Antonii
Ruisii Præ-